

OFERTA WDROŻENIOWA

Przydatność róż dziko rosnących do uprawy towarowej na zbiór owoców

Słowa kluczowe: *Rosa*, kwitnienie, owocowanie, róże owocowe, sposób uprawy

Opis wdrożenia

Na świecie występuje prawie 200 gatunków róż, z czego 16 w Polsce, na stanowiskach naturalnych. Owoce rzekome (*hypancja*) wielu gatunków są bogate w wartościowe dla człowieka związki bioaktywne i z tego względu stanowią cenny surowiec dla przemysłu spożywczego, fitofarmaceutycznego i kosmetycznego. Zawierają substancje o wysokiej aktywności przeciwutleniającej, takie jak witaminy C, E, związki karotenoidowe, polifenolowe, szereg innych witamin (A, B₁, B₂, K), stosunkowo duże ilości galaktolipidów o silnym działaniu przeciwzapalnym, a nasiona róż są bogate w niezbędne nienasycone kwasy tłuszczowe. Na plantacjach towarowych uprawiane są przede wszystkim róże pochodzące od *Rosa rugosa*, owoce innych gatunków pozyskiwane są głównie ze stanowisk naturalnych. Niektóre z nich, mogłyby być uprawiane na większą skalę na plantacjach, ale brakuje informacji odnośnie biologii wzrostu, kwitnienia i głównie owocowania tych roślin. W Instytucie Ogrodnictwa w Skierniewicach w latach 2008-2010 przeprowadzono badania mające na celu określić wzrost, kwitnienie i plonowanie 9 gatunków róż (*Rosa canina*, *R. ca-*

rolina, *R. filipes*, *R. glauca*, *R. multiflora*, *R. spinosissima*, *R. rugosa*, *R. rugotida* oraz *R. virginiana*) w zależności od sposobu prowadzenia krzewów. Materiałem wyjściowym do pozyskiwania roślin były róże znajdujące się w kolekcji banku genów Instytutu Ogrodnictwa. Krzewy uprawiano w rozstawie 65 cm x 150 cm. Połowa roślin była corocznie jesienią przycinana na wysokość 10 cm, a pozostałe krzewy nie były przycinane (kombinacja kontrolna). W pierwszym roku uprawy zawiązywanie pąków kwiatowych było sporadyczne u wszystkich gatunków. W drugim i trzecim roku uprawy, róże kontrolne nieprzycinane były wyższe, miały dłuższe pędy, większą masę części nadziemnej, znacznie obficie kwitły i owocowały niż rośliny corocznie przycinane. W trzecim roku uprawy świeża masa owoców na nieprzycinanych krzewach wynosiła: *Rosa canina* 31 g, *R. carolina* 270 g, *R. filipes* 58 g, *R. glauca* 120 g, *R. multiflora* 316 g, *R. spinosissima* 21 g, *R. rugosa* 370 g, *R. rugotida* 142 g oraz *R. virginiana* 309 g (średnio na 1 roślinie). Wielkość owoców poszczególnych taksonów róż nie była uzależniona od sposobu prowadzenia krzewów.

Największe owoce wytwarzały takie gatunki jak: *R. rugosa*, *R. rugotida* i *R. canina*. Z kolei takie gatunki jak: *R. carolina*, *R. filipes*, *R. multiflora* i *R. virginiana* miały stosunkowo niewielkie owoce, których barwa była intensywnie czerwona i występowały one licznie na pędach, co stanowiło o ich

dużej wartości dekoracyjnej. Pędy te mogą być wykorzystywane jako cenny materiał bukociarski. Najwięcej pędów z owocami w przeliczeniu na 1 roślinę wytwarzały kontrolne, nieprzycinane krzewy *R. multiflora* (110), *R. virginiana* (98) oraz *R. carolina* (61 sztuk).

Rosa spinosissima

Rosa canina

Innowacyjność wdrożeniowa – efekty gospodarcze i społeczne

W Polsce owoce róż pozyskiwane są najczęściej z roślin dziko rosnących na stanowiskach naturalnych tj. na obrzeżach dróg, nasypów kolejowych. Jakość owoców róż pochodzących z takich stanowisk nie jest właściwa, szczególnie, gdy są wykorzystywane jako surowiec do produkcji żywności przeznaczonej dla osób wrażliwych na czynniki żywieniowe (dzieci, osoby starsze), fitofarmaceutyków czy kosmetyków. Znajomość biologii wzrostu, kwitnienia i owocowania poszczególnych gatunków róż bogatych w substancje bioaktywne umożliwia ich produkcję na większą skalę i w perspektywie daje szansę na powstanie nowych unikalnych produktów na rynku krajowym i europejskim. Wprowadzenie na rynek takich produktów przyczyni się do poprawy odżywienia i zdrowia oraz jakości życia społeczeństwa, a w perspektywie do zmniejszenia obciążeń budżetu Państwa wydatkami na opiekę zdrowotną.

Podmioty, do których skierowana jest oferta wdrożeniowa

Gospodarstwa rolno-ogrodnicze, szkółki krzewów ozdobnych, ośrodki doradztwa rolniczego

Twórcy oferty wdrożeniowej:

Pracownia Szkółkarstwa Roślin Ozdobnych

Autor:

dr hab. Bożena Matysiak prof. IO

tel. 46 833 55 23

e-mail: bozena.matysiak@inhort.pl

Współautor:

mgr Michał Koniarski